

Начало > ... > Вашите Права > Жертви На Престъпления > Права На Жертвите – По Държави > 2 -
Съобщаване за извършено престъпление. Моите права по време на разследването или съдебния процес

2 - Съобщаване за извършено престъпление. Моите права по време на разследването или съдебния процес

Как мога да съобща за извършено престъпление?

Всеки може да съобщи за престъпление.

По принцип за престъпления може да бъде съобщено на прокурора или на разследващия орган:

- лично (писмено или устно) — устните сигнали се записват от представител на органа, който ще Ви разпита за елементите и обстоятелствата на извършеното срещу Вас престъпление, самоличността на извършителя и всички доказателства, с които може да разполагате;
- по телефон — полицията поддържа също така безплатна гореща телефонна линия, наречена „Телефонен свидетел“, чрез която свидетели и жертви могат да съобщят за престъпление анонимно. Безплатният номер на горещата телефонна линия е 003680555111 и функционира 24 часа на ден, като се обслужва от служителите на Главна дирекция „Полиция“ в Будапеща, които приемат сигналите. Повече информация за горещата телефонна линия може да бъде намерена на унгарски език на официалния уебсайт на унгарската полиция на адрес <http://www.police.hu/en>;
- чрез всички други средства за комуникация, включително обаждане на номера за спешни повиквания на ЕС: 112.

Сигнали могат да бъдат приемани и от други органи или съдилища, които са задължени да ги изпращат на разследващия орган. Ако сигналът изисква незабавно действие, той трябва да бъде приет.

Всички подадени сигнали се регистрират незабавно.

Можете да съобщите анонимно, което означава, че не е задължително да предоставяте данни за Вашата самоличност или данни за контакт. Сигналът Ви трябва да съдържа подробности за престъплението. Няма специален формуляр, който да се изисква от органите, за да съобщите за престъпления:

Няма изрично определен краен срок за съобщаване на престъпление, но органите ще отхвърлят сигнала Ви, ако е подаден след изтичането на известен период от време. Този срок (така нареченият давностен срок) обикновено е равен на максималния срок на наказанието за дадено престъпление и е най-малко 5 години.

За някои престъпления можете да подадете частна тѣжба, представляваща изявление, в което изрично изисквате извършителят да бъде наказан, като за нейното подаване разполагате с 30 дни, след като узнаете самоличността на извършителя.

Как мога да разбера какво е развитието по случая?

Ако жалбата или съобщаването не са направени от жертвата, но нейната самоличност е известна, жалбоподателят се уведомява за започване на разследването.

Жалбоподателят и гражданският ищец трябва да бъдат уведомени за отхвърлянето на сигнала.

Съдът ще вземе решение и ще Ви уведоми за следното:

- отхвърлянето на Вашето искане да бъдете конституиран като частен тѣжител;

- прекратяването на процедурата, ако разследването, разпоредено въз основа на Вашия сигнал, подаден като частен тъжител, не е било успешно.

В хода на разследването полицията или прокуратурата могат да Ви информират за:

- следствените действия;
- назначаване на вещо лице по делото;
- издаване на ограничителна заповед срещу извършителя.

Като жертва на престъпление Вие се ползвате от няколко привилегии, които Ви позволяват да получавате информация за разследването:

- можете да присъствате (но присъствието Ви не е задължително) по време на изслушването на вещите лица, огледа на местопрестъплението или на предмет, следствени експерименти и разпознаване и следва да бъдете уведомен за тези действия, но такова уведомяване може да отпадне, ако това е оправдано от неотложността на следственото действие, като уведомяването трябва да отпадне, ако защитата на лицето, участващо в производството, не може да бъде гарантирана по друг начин;
- можете да проверите протоколите от всички следствените действия, на които можете да присъствате, като други преписки могат да бъдат проверени само ако това не противоречи на интересите на разследването;
- В случай на следствени действия, при които Вашето присъствие е задължително или можете да присъствате, във Ваша подкрепа може да присъства Вашият представител, защитник и, ако не е в нарушение на интересите на производството, посочено от Вас пълнолетно лице; в случай че сте разпитван като свидетел, във Ваша подкрепа освен адвоката, представляващ интересите Ви, може да присъства и посочено от Вас пълнолетно лице;
- във връзка с престъплението, което Ви засяга, имате правото да бъдете уведомен по Ваше искане за:
 - освобождаването или бягството на обвиняемия от задържане под стража в досъдебното производство;
 - условното предсрочно освобождаване или окончателно освобождаване или бягство, както и прекъсване на срока за лишаване от свобода на лицето, осъдено на лишаване от свобода;
 - освобождаването или бягството на лицето, на което е наложена мярка задържане под стража, както и прекъсване на изпълнението на мярката задържане под стража;
 - освобождаването или бягството на лицето, подложено на временно принудително медицинско лечение;
 - освобождаването, напускането без разрешение и временното освобождаване с цел адаптация на лицето, подложено на принудително медицинско лечение;
 - в случай на превъзпитаване на млади правонарушители, временно или постоянно освобождаване, напускане на институцията без разрешение и прекъсване на превъзпитаването на млади правонарушители;
- можете да получите преписи от експертните становища и преписки във връзка със следствените действия, по време на които можете да присъствате по закон; можете да получите други преписи само ако това не противоречи на интересите на разследването и само след като сте дали показания като свидетел; след като производството бъде приключено, можете да получите при поискване преписи от всички преписки, изготвени от полицията или от прокурора;
- след края на разследването можете да прегледате преписките по делото, да подадете искания и да изразите становища.

Имам ли право на правна помощ (по време на разследването или съдебния процес)? При какви условия?

Да.

При наказателно производство държавата предоставя в рамките на правната помощ следната помощ:

- освобождаване на дадено лице от разходите на частните тъжители;
- представителство чрез процесуален представител за увредени лица, частни обвинители, частни

ищци и други заинтересовани страни, както и за частни тъжители.

Имате право на такава помощ, ако в съответствие с разпоредбите на Закона за правната помощ се счита, че се нуждаете от нея, но правото на представителство чрез процесуален представител се предоставя само на жертви, частни обвинители и други заинтересовани страни, които се нуждаят от такава, ако поради сложността на делото, липсата на юридически опит или други лични обстоятелства те не биха могли да упражнят ефективно процесуалните си права, ако се представляват сами.

Молбите за помощ могат да бъдат подадени до службата за правна помощ чрез попълване в един екземпляр на предвидения за тази цел формуляр, като заявителите трябва да приложат документите и/или официалните удостоверения, доказващи, че те отговарят на условията за получаване на помощ, или трябва да представят официалната карта, доказваща, че отговарят на условията за получаване на помощ.

Молбите за помощ могат да бъдат подадени до службата за правна помощ най-късно в хода на съдебната фаза на наказателното производство преди заседанието на съда в двучленен състав, проведено за постановяване на окончателно решение.

Можете да изберете доставчик на правна помощ от предвиден за тази цел регистър до степента, в която службата за правна помощ Ви позволява да ползвате правна помощ,

Мога ли да поискам да ми бъдат заплатени направените разноски (за участие в разследването/съдебния процес)? При какви условия?

Да.

Ако участвате в производството като жертва, частен обвинител, частен тъжител или граждански ищец, ще Ви бъдат възстановени следните разноски, направени от Вас или Вашите представители:

- пътни разноски и разноски за настаняване;
- разноски за становище на вещо лице, поканено от Вас, със съгласието на прокуратурата/съда;
- разноски за пълен или частичен видео- или аудиозапис на производството/стенография;
- разноски за един препис от преписките по делото;
- разноски за комуникация (телефон, факс, поща, други);
- хонорари на представители.

Вашите извънредни разноски и тези на Вашите представители, както и хонорарите на представителите се заплащат предварително от Вас, независимо от това като какъв се явявате в производството.

Разноски, направени в резултат на участието Ви в производството като свидетел (пътни разноски, разноски за настаняване, разноски за храна, разноски, свързани с отсъствието Ви от работа), ще Ви бъдат възстановени при поискване.

Пътни разноски: действително направените разноски във връзка с пътуването от местопребиваването на свидетеля до мястото, на което се провежда заседанието, както и пътуването в обратна посока.

Разноски за настаняване: ако изслушването на свидетеля започва в час, който изисква пътуването му от местопребиваването до мястото на провеждане на съдебното заседание да започне през нощта, разноските за настаняване на свидетеля на търговски принцип или в семеен хотел ще бъдат възстановени.

Разноски за храна: разноските за храна ще бъдат изплатени на свидетеля, ако той има право на възстановяване на разноските за настаняване или ако цялата продължителност на пътуването от неговото местопребиваване до мястото на провеждане на съдебното заседание и пътуването в обратна посока, плюс самото заседание, е по-голяма от 6 часа в рамките на един ден.

Разноските, свързани с отсъствието от работа: свидетел, който няма право на плащане за срока, в който отсъства от работата, за да присъства на съдебното заседание, има право на възстановяване на 1,5 % от минималната пенсия на час за срока, в който отсъства от работа, включително времето, прекарано в пътуване.

Свидетелят, който присъства по време на експертно разследване, трябва да изпрати съпътстващи доказателства за разноските на органа или на съда, който е разпоредил експертното разследване, който ще определи размера за възстановяване след получаване на експертното становище.

Ако предявявате граждански иск в качеството си на граждански ищец, съдът ще разпорежи на обвиняемия да плати Вашите извънредни разноски и извънредните разноски и хонорари на Вашия представител, ако с решението на съда се уважава този иск. Ако искът е частично уважен, обвиняемият ще бъде задължен да заплати пропорционален размер от разноските.

Ако сте частен тъжител, съдът ще разпорежи на обвиняемия да заплати извънредните Ви разноски и извънредните разноски и хонорарите на Вашия представител, ако обвинението се представлява от частен тъжител и съдът признае обвиняемия за виновен.

Мога ли да обжалвам, ако случаят бъде приключен преди да се стигне до съд?

Жертвата може да подаде жалба в определен от закона случай, ако разследващият орган или прокуратурата отхвърлят сигнала или прекратят разследването. В случай на отхвърляне на сигнала жертвата може да поиска разследване само ако тя е подател на сигнала.

Протест срещу решението за отхвърляне на сигнала или решението за прекратяване на разследването може да бъде подаден в срок от осем дни от съобщаването на решението. Ако разследващият орган или прокуратурата вземат решение да не подкрепят протеста, той трябва да бъде подаден пред прокурора, който има право да отсъди. Взетото от прокурора решение по отношение на протеста не може да бъде предмет на допълнителни средства за правна защита.

Мога ли да участвам в съдебния процес?

След предявяването на обвинителния акт съдът определя датата на процеса и организира неговото провеждане, както и връчването на призовките и уведомленията. Лица, чието присъствие по време на процеса е задължително, се призовават да се явят в съда, а на онези, чието присъствие по време на процеса е позволено от закона, се изпращат уведомления.

По време на процеса разпореждането на действия по събиране на доказателства се издава от съда. Процедурата по доказване започва с разпит на обвиняемия, като жертвата обикновено е сред първите свидетели, които се изслушват. При разпита на свидетел в залата не могат да присъстват други свидетели, които все още не са разпитани. Дерогация от това правило обаче е възможна, в случай че като свидетел се разпитва жертвата. Законният представител на жертвата може да присъства в хода на процеса, така че жертвата да може да бъде информирана чрез законния си представител за всички процедури по доказване, които се провеждат в нейно отсъствие.

Каква е официалната ми роля в съдебния процес? Например дали съм или мога ли да избира да бъда: пострадал от престъплението, свидетел, граждански ищец или частен обвинител?

Съгласно процесуалното право жертвата може да участва в наказателното производство в следните четири роли:

- свидетел: лице, което може да е запознато с факта, който трябва да бъде доказан;
- граждански ищец: жертва, предявяваща граждански иск (най-често искане за обезщетение) в рамките на наказателното производство;
- частен обвинител: в случай на някои определени в закона престъпления жертвата може да представлява сама обвинението в качеството си на частен обвинител;
- частен тъжител: в случай на някои престъпления, които иначе подлежат на наказателно преследване от прокуратурата, както е посочено в закона, жертвата може да представлява прокурора.

Ако се счита за необходимо във връзка с процедурата по доказване, жертвата се задължава да даде показания или да допринесе за процедурата по други начини в случаите и чрез средствата, определени в закона. За разлика от това, решението дали да действа в качеството си на граждански ищец, частен обвинител или частен тължител зависи единствено от жертвата.

Какви са правата и задълженията ми в това качество?

Във всяка фаза на наказателното производство, жертвата има право:

1. да бъде представявана по време на процесуалните действия и да прегледа документите, отнасящи се до нея в хода на производството (освен ако не е предвидено друго по закон);
2. да подава искания и възражения във всяка фаза на производството;
3. да получава информация от съда, прокуратурата и разследващия орган относно нейните права и задължения в хода на наказателното производство;
4. да поиска средства за правна защита в определените от закона случаи;
5. да бъде уведомена по нейно искане във връзка с престъплението, което я касае, за освобождаването или бягството на задържания обвиняем или на обвиняем, който е осъден на лишаване от свобода или подложен на принудително медицинско лечение.

Ако се счита за необходимо от разследващия орган, прокуратурата или съда, жертвата се задължава във връзка с процедурата по доказване да даде показания или да допринесе за процедурата по други начини в случаите и чрез средствата, определени в закона. Това означава най-вече изпълнение на задължението за даване на свидетелски показания, като изключения са случаите, в които жертвата не може да бъде изслушана като свидетел при никакви обстоятелства (например принципа за опазване на професионална тайна, запазване на тайната като свещеник), и случаи, в които жертвата може да откаже да даде показания (например роднина на обвиняемия или жертви, които биха уличили себе си или роднините си).

Жертвата може да бъде конституирана като граждански ищец в наказателното производство още към момента на съобщаване на престъплението може да заяви, че възнамерява да предяви граждански иск (обикновено иск за обезщетение за причинени вреди). Изпълнението на граждански иски е освободено от такси. В този случай съдът се произнася относно наказателната отговорност на обвиняемия и гражданския иск в рамките на едно наказателно производство, което има предимство за гражданския ищец, който не трябва да инициира образуването на гражданско производство. В хода на наказателното производство гражданският ищец може да подаде искане за секвестриране на имуществото на обвиняемия, ако са налице основателни причини да се предположи, че удовлетворяването на претенцията ще бъде осуетено.

В случай на определени от закона престъпления (нападение, нарушаване на неприкосновеността на личния живот, нарушаване на тайната на кореспонденцията, дискредитиране, клевета и неуважение) жертвата може да действа като частен обвинител. В случай на горепосочените престъпления жертвата трябва да съобщи за престъплението в срок от 30 дни, след като е разбрала самоличността на извършителя. В сигнала жертвата трябва да посочи всички доказателства за престъплението и трябва изрично да посочи, че желае извършителят да бъде наказан.

Престъплението може да бъде съобщено на съда в устна или писмена форма. Той ще разпорежи разследване, ако самоличността, личните данни или местопребиваването на обвиняемия са неизвестни или ако е необходимо да бъдат намерени доказателствени средства. Съдът ще прекрати производството, ако самоличността на извършителя не може да бъде установена по време на разследването.

Съдът ще насрочи лично изслушване, по време на което той ще се опита да помири жертвата и обвиняемия. Ако опитът за помирение е успешен, съдът ще прекрати производството; в противен случай производството ще продължи като публичен процес.

Ако жертвата оттегли или се откаже от обвинението, производството ще бъде прекратено. Подобни са последиците, ако жертвата не присъства на личното изслушване или съдебния процес и не предостави предварително основателно извинение, или ако жертвата не може да бъде призована, тъй като не е съобщила за промяна на адреса.

Частният обвинител разполага с всички права, възникващи в качеството му на обвинител, включително

права, които могат да бъдат упражнени в хода на производството, както и правото на средства за правна защита срещу постановените от съда решения.

След изчерпването на възможностите за използване на средствата за правна защита, налични в хода на разследването, в някои случаи е възможно жертвата да действа като частен тължител, като в такива случаи се представлява сама пред съда. Наред с другото, можете да действате като частен тължител, ако сигналът за престъплението е бил отхвърлен или разследването е било прекратено на основание липсата на престъпление или ако са налице всякакви основания за изключване на наказуемост (например принуда и принуждаване, грешка, законна самозащита или непосредствена опасност). Ако в даден случай е възможно да действате като частен тължител съгласно закона, прокурорът, който разглежда протеста, ще информира конкретно жертвата за това.

Ако протестът бъде отхвърлен поради неразглеждане на сигнала или прекратяване на разследването, на жертвата ще бъде разрешено да разгледа документите, отнасящи се до извършеното срещу нея престъпление, в официалните помещения на прокуратурата. Жертва, действаща в качеството си на частен тължител, може да подаде искане за наказателно преследване до прокуратурата към първоинстанционния съд, гледал делото, в шестдесетдневен срок от отхвърлянето на протеста ѝ. Законното представителство (от адвокат) на частния тължител е задължително. Допускането на искането за наказателно преследване се решава от съда.

Мога ли да правя изявления или да представям доказателства по време на съдебния процес? При какви условия?

Жертвата има право да бъде изслушана по време на наказателното производство. В съответствие с разпоредбите на закона жертвата не само е задължена, но и има право да сътрудничи по собствено усмотрение при процедурата по доказване. Жертвата може да даде показания и може да представи доказателства по друг начин (например чрез предоставяне на писмени доказателства на органа). Тя може да подава искания и възражения във всяка фаза на производството. По принцип, от всички свидетели, жертвата се разпитва първа.

След като прокурорът пледира от името на прокуратурата, жертвата може да се обърне към съда и да заяви, ако желае установяването на наказателната отговорност и налагането на наказание на обвиняемия. Гражданският ищец може да направи изявление във връзка с гражданския иск, който подлежи на изпълнение.

Каква информация ще получа по време на съдебния процес?

Преди съдебния процес свидетелят, който е призован да се яви по време на процеса, може да се свърже със съдебния служител, оказващ подкрепа на свидетели, за да получи точна информация. Съдебният служител, оказващ подкрепа на свидетели, е съдебен администратор, който предоставя на свидетеля информация за това как да даде свидетелски показания и улеснява явяването му, което е необходимо в тази връзка. Подкрепата за свидетеля не обхваща информация за делото и може да не повлияе върху свидетеля.

В наказателното производство жертвата има право да получи информация за своите права и задължения и относно делото и, освен ако не е предвидено друго по закон, да присъства на процесуалните действия и да провери документите във връзка с престъплението, извършено срещу нея, или да получи преписи след приключване на разследването.

Жертвата трябва да бъде информирана за обвинението и трябва да бъде уведомена за всички касаещи я решения, както и за окончателното решение.

Ще имам ли достъп до съдебната преписка?

Жертвата има право да провери документите във връзка с престъплението, извършено срещу нея, и да получи преписи по всяко време след приключване на разследването.

Съдът трябва да гарантира правото на проверка на документите по начин, чрез който се избягва ненужното разкриване на данни относно личния живот. Издаването на копия от документите обаче може да бъде ограничено само на основания, свързани с човешкото достойнство, правата на личността и правото на уважение.

■ Последна актуализация: 18/07/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.